

ciójában folyik. Míg az első kettőben csak prompt (azonnali) ügyletek köthetők, addig a határidős (termin) szekcióban hosszabb időre – maximum egy évre – kötnek ügyleteket a kötésnapj árfolyamon. A szerző megismerteti a részvények árfolyamán meghatározó tényezőkkel, az új devizatörvénynek a külföldi állampapírok és részvények vásárlására vonatkozó rendelkezéseivel, az értéktőzsdei részvényindexek kialakításának módszereivel. Bemutatja a Budapesti Értéktőzsde legjobb részvényeit, amelyek 1996 nyarán a legmegbízhatóbbak, a befektetők számára a legkisebb kockázattal járók voltak. (Az angolszász nyelvhasználatban a legjobb részvényeket „blue chip”-eknek nevezik.)

A következő (5.) fejezetben a brókereknek az értékpapírok forgalmazásában betöltött szerepével, a számukra adható megbízásokkal, a bróker cégek forgalmával, nyereségével ismerkedünk meg (táblázatok segítségével is). A szerző a továbbiakban az értékpapírok modern portfólióelméletével s az életciklusokhoz igazodó befektetési stratégiákkal ismerteti meg. Még ugyanannak a személynek is különbözik ugyanis a kockázatviselési hajlandósága életének egymást követő szakaszaiban. Táblázat szemlélteti a könyvben a magyar lakosság megtakarításait az elmúlt hét évben. Végül az értékpapírok tényleges hozamát befolyásoló tényezőket, a hozam kiszámítását ismerjük meg Horváth D. Tamás könyvéből, mely *A szakkifejezések magyarázatával és az Irodalomjegyzékkel* zárul.

A szerző tisztázza a tőkepiaccal kapcsolatban a köztudatban elterjedt téves elképzeléseket; működését és jelentőségét ugyanis sokan tévesen értelmezik. Árfolyam-ingadozásoktól függő szerecsenjátéknak vagy gyors profitszerzési lehetőségnek tartják. A könyv a tőkepiac ténylegesen betöltött szerepét felvázolva nyújt útmutatást a befektetni szándékozók számára.

R. I.

Gyulaffy Béláné

Vámismeretek

SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Rt.,
Budapest, 1996. 176 p.

A vámok már az ókori birodalmakban is államkincstári bevételek voltak, a középkorban közgazdasági szabályozó szerepük került előtérbe; legfontosabbak a hazai ipar fejlődését elősegítő védővámok voltak. A markantilizmus alakította

ki a mai vámelmélet alapjait, a vám behozatali korlátokkal, illetve az importot terhelő magas vámmal zárja ki a konkurenciát a hazai termékekkel szemben. A vámtörténeti áttekintés keretében az újkorban alkalmazott vámokat ismerjük meg, majd képet kapunk Magyarország vámügyi helyzetéről az egymást követő korszakokban. Hazánk vámpolitikáját hosszú időn át a Habsburg-birodalomtól való függőség határozta meg. Az első önálló vámjogszabályok csak az 1920-as évek közepén alakultak ki; az új magyar vámtarifa 1925. január 1-én lépett életbe (1924. évi XIX. törvény). A második világháború után a vámok szerepe csökkent. Csak a hatvanas évek második felétől kezdődően volt szükség a vámmal kapcsolatos álláspontok tisztázására.

A könyv a vámtörténeti áttekintés után a vámmal kapcsolatos alapfogalmakat ismerteti. A szerző foglalkozik vámpolitika céljaival, a vám hatásával a modern gazdaságokban egy ország pénzügyi, gazdasági és kereskedelempolitikai életében; tudatos alkalmazásával érhetők el a kitűzött célok. Ezek közül tárgyalásra kerül a vámkivetés pénzügypolitikai és kereskedelempolitikai szerepe, a fizetési mérleg védelme, a cserearányok javítása és néhány gazdaságvédelmi célkitűzés. Nem hanyagolható el az, hogy a vám közgazdasági hatását tulajdonképpen az árakon keresztül fejti ki, hiszen az állam által beszedett vám növeli a beszerzési árat. A vám indirekt hatása a kereslet átalakítása, melynek alakulása a keresleti rugalmassággal mérhető; ennek mértéke emeli vagy csökkenti a termékek termelését vagy importját.

A vámok csoportosítása többféle szempont szerint lehetséges; így

- az áruforgalom iránya,
- gazdaság- és kereskedelempolitikai célok,
- jogi szempontok és
- a vámtétel meghatározásának módja szerint.

A szerző ismerteti ezek jellemzőit, majd – a nemzetközi jogi szempontok figyelembevételével – a vámrendszerek két csoportját: az autonóm és a szerződéses vámrendszert mutatja be.

A könyv foglalkozik az 1948. január 1-ével életbe lépett Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) létrejöttének céljával, jogálásával, alapelveivel, a Vámértékegyezménnyel stb. Az Egyezmény lefektetette a nemzetközi kereskedelem szabályait, szem előtt tartva a kevésbé fejlett országoknak nyújtandó segítséget. Átfogja a kereskedelem széles körét s minél több

országot kíván csatlakoztatni. Tagjainak száma meghaladja a százat (Magyarország 1973-ban csatlakozott). A Világkereskedelmi Szervezet (WTO) biztosítja a GATT megállapodásainak végrehajtását. A továbbiakban hazánkban a GATT-tagsággal járó előnyeivel és a regionális integrációkban való részvételével (Európai Gazdasági Közösségek, EFTA, CEFTA, MONTÁL-UNIO stb.), továbbá a vámszabad területek egyre jelentősebbé váló szerepével ismerkedünk meg a könyvből.

Az összeállítás legterjedelmesebb – ötödik – fejezetének címe: *Vám a magyar külkereskedelemben*. A szerző itt először a hazai vámpolitika, vámrendszer, vámeljárás és vámjog legfontosabb tudnivalóival, valamint a vámigazgatás és a vámszolgálat ellátásával foglalkozik. Megismerteti a vámterület, vámutak fogalmával, a kereskedelmi és ipari vámszabad terület kialakításának feltételeivel és a szükséges okmányokkal, bizonylatokkal.

Az áru és a vámáru lényegének magarázata, a kettő közti különbség tisztázása után a vámfelügyeletre, a raktározásra, a biztosításra, a vámáru kiadására, kiszolgáltatására és a törvényes zálogjogra vonatkozó tudnivalókat találjuk a könyvben. A vámtarifa (vámnomenklátúra) – mint a vámpolitika egyik legfontosabb eszköze – alkalmas a gazdaságpolitikai s ezen belül elsősorban a kereskedelempolitikai célok elérésére. Autonóm és szerződéses vámtarifát kell megkülönböztetni attól függően, hogy az állam kizárólag saját maximális gazdasági, kereskedelempolitikai, pénzügyi és egyéb érdekeit érvényesíti-e, vagy a vámtarifa – jól kialakított vámpolitika esetén – a kölcsönös előnyök mérlegelésén alapul.

A vámmentesség eseteinek felsorolása után a vámellenőrzés, a vámvizsgálat és a vámokmányok legfontosabb jellemzőiről tájékozódhatunk. Az ezekre vonatkozó ismereteket a vámkezelési módok bemutatása követi, majd a vámterület kiszabásával, közlésével, esedékességével, megfizetésével, beszedésével, behajtásával, valamint a vámteherrel együtt fizetendő költségekkel ismerkedünk meg. A továbbiakban szó van a vám helyesbítéséről, visszatérítéséről, mérsékléséről, elévüléséről és a vámigazgatási eljárás során hozott határozatról, jogorvoslatról. A könyv utolsó (hatodik) fejezete az Egységes Árutovábbítási Eljárás (Tranzitegyezmény) céljaival, alkalmazásával, okmányaival ismerteti meg.

A vámokra vonatkozó tudnivalókkal részletesen foglalkozó összeállítás végén a *Melléletek* a vámszabad területi okmányok (betárolási rendelkezés, belépési engedély, kezelési rendelkezés stb.), vámértékbevallások, rakományjegyzékek, vámárnyilatkozatok stb. formanyomtatványait tartalmazzák. *Irodalomjegyzék* zárja a könyvet.

R. I.

Somos Róbertné

A konszolidáció gyakorlata

SALDO Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Rt.,
Budapest, 1996. 150 p.

A pénzügyi rendszer korszerűsítése során alkotott – a számvitelről szóló – 1991. évi XVIII. törvény 8. §-ában már rendelkezik az összevont (konszolidált) éves beszámoló készítési kötelezettségéről. Az ezt módosító 1993. évi CVIII. törvény pontosan és részletesen szabályozta a konszolidáció végrehajtásának folyamatát. Konszolidált éves beszámolót kell készítenie annak a kettős könyvvitelt vezető vállalkozónak, amely anyavállalatnak minősül; tehát egy vagy több leányvállalata van. A Számviteli törvény előírja, hogy a leányvállalatoknak milyen feladataik, adatszolgáltatási kötelezettségeik vannak a konszolidáció során az anyavállalat felé. A konszolidálás célja, hogy kiszűrje a konszolidálásba bevont vállalatok egymás közti kapcsolataiból eredő halmozódásokat. Így kell kimutatni – az érdekeltek információs igényeinek kielégítése céljából – a konszolidációba bevont vállalatok összességének vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetét. *Somos Róbertné* könyve az eddigi tapasztalatok alapján nyújt segítséget a konszolidáció gyakorlati feladatainak elvégzéséhez.

A szerző rámutat arra, hogy a konszolidált éves beszámoló elkészítésénél a Számviteli törvény előírásait értelemszerűen kell alkalmazni; az együttes vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetet úgy kell bemutatni, mintha a konszolidálásba bevont vállalatok egyetlen vállalként működnének. Itt is követelmény a számviteli alapelvek érvényre juttatása. Tehát értelemszerűen érvényesíteni kell a vállalkozás folytatásának elvét, továbbá a teljesség, a valóság, a világosság, a következetesség, az összehasonlíthatóság, a folytonosság, az óvatosság, a bruttó elszámolás, az egyedi értékelés, az időbeli elhatárolás elvét. Mindezekkel biztosítani kell, hogy a konszolidált éves beszámoló megbízható és valós képet mu-